

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KERİMOĞLU / TÜRKİYE

(Başvuru no. 58829/10)

KARAR

Madde 34 • Mağdur • Başvuran hakkındaki mahkûmiyet kararının bozulması ve sekiz yıldan uzun bir süre hapsedilmesinin ardından olağanüstü bir hukuk yolu vasıtasıyla beraat etmesi • Hiçbir 6. madde ihlali iddiasının kabul edilmemesi ve yeterli giderim sağlanmaması • İhtilafın 37 § 1 (b) maddesi kapsamında “çözümlemiş” olmaması
Madde 6 § 1 (ceza) • Adil yargılanma • Ulusal mahkemelerin başvuran hakkındaki mahkûmiyet hükmünün nedenlerini açıklayan bir gerekçeli karar sağlamaması

STRAZBURG

6 Aralık 2022

İşbu karar, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde öngörülen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Bazı şekli değişikliklere tabi tutulabilir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2023. Bu gayriresmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Kerimoğlu / Türkiye davasında,

Başkan

Arnfinn Bårdsen

Hâkimler

Egidijus Kūris,

Pauliine Koskelo,

Saadet Yüksel,

Lorraine Schembri Orland,

Frédéric Krenc,

Davor Derenčinović

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdürü* Hasan Bakırcı'nın katılımıyla Daire olarak toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine, Alican Kerimoğlu adlı bir Türk vatandaşı ("başvuran") tarafından, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca, 16 Ağustos 2010 tarihinde Mahkemeye yapılan 58829/10 no.lu başvuruyu,

Başvuran hakkındaki ceza yargılamalarının farklı yönlerden adil olmadığı iddiasını içeren şikâyetlerin Türk Hükümetine ("Hükümet") bildirilmesi ve başvurunun geri kalanının kabul edilemez olduğunun beyan edilmesine ilişkin kararı,

Tarafların sunduğu görüşleri dikkate alarak,

15 Kasım 2022 tarihinde yapılan kapalı müzakerelerin ardından,

Aynı tarihte kabul edilen aşağıdaki kararı vermiştir:

GİRİŞ

1. Başvuru, başvuranın mahkûmiyetiyle ve yaklaşık 8 yıl 7 ay ceza infaz kurumunda kalmasıyla sonuçlanan ceza yargılamasının, yerel mahkemelerin (i) başvuranın suçunun hangi gerekçelerle sabit bulunduğunu belirtmemesi, (ii) eylemin hedefinde olan kişiyi (Y.A.), bir jandarma görevlisini (M.A.) ve

bir tanığı (İ.Ö.) bizzat dinlememesi, (iii) eylemin hedefinde olan kişinin ifadesini içeren video kaydını yargılama safhasında izlememesi ve (iv) başvuranın ek delillerin getirilip incelenmesine yönelik taleplerini usulünce değerlendirmemesi nedeniyle adil olmadığı iddiası ile ilgilidir.

OLAYLAR

2. Başvuran, 1961 doğumlu olup; İstanbul'da ikamet etmektedir. Başvuran, İstanbul Barosuna bağlı Avukat Ş. Karakış tarafından temsil edilmiştir.

3. Hükümet ise kendi görevlisi olan Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Dairesi Başkanı Hacı Ali Açıkgül tarafından temsil edilmiştir.

4. Dava konusu olaylar aşağıdaki gibi özetlenebilir.

5. H.B. adlı bir kişi, 6 Ağustos 2007 tarihinde Sakarya ili Sapanca ilçesinde Y.A. adlı kişiyi (bundan böyle “hedef alınan kişi” olarak anılacaktır) ateşli bir silahla vurmuştur. Hedef alınan kişi daha sonra hastaneye kaldırılmış, burada M.A: adlı bir jandarma görevlisine video kaydına alınan ifade vermiştir. Adı geçen görevli, bu kişinin vurulması olayının birkaç yıl evvel gerçekleşmiş olan arazi satışlarıyla bağlantılı bir uyuşmazlıktan kaynaklandığı yönünde kendisinin ve görev arkadaşlarının bazı duyurular aldığını söylediğinde, hedef alınan kişi de durumun böyle olduğunu doğrulamıştır. Ayrıca, -geçmişte kendisine ait olan- söz konusu arazilerin tapularını belli bir şirkete devrettiğini ve karşılığında ödeme aldığını beyan etmiştir. Hedef alınan kişi, uyuşmazlığın başvuranın söz konusu satışlar için ortalarında aracı rolü üstlendiği bir emlakçı (İ.Ö.) ve bir şirket (S.) arasında olduğunu açıklayarak, birkaç ay önce başvuranın A.T. adlı bir arkadaşı ile birlikte kendisini ziyaret ettiğini ve bu uyuşmazlıkla ilgili olarak İ.Ö.nün S. şirketine karşı açmış olduğu bir tazminat davasının çözüme kavuşturulması konusunda bir yardımını talep ettiğini belirtmiştir. Başvuranın kendisini

tekrar ziyaret edip etmediği veya telefonla arayıp aramadığı sorulduğunda, başvuranın bunları yapmadığını belirten Y.A: (hedef alınan kişi), diğer yandan A.T.nin ise kendisini telefonla arayıp meseleyi çözmesi için tehdit ettiğini eklemiştir. Son olarak Y.A., H.B.nin kendisine “Bu mahkemeyi halledeceksin diye sana söylediler, niye halletmedin?” şeklinde bir soru yönelttiğini ve sonrasında silahını çekerek ateş ettiğini beyan etmiştir.

6. Başvuran, 7 Ağustos 2007 tarihinde, hedef alınan kişinin vurulması olayına karıştığı şüphesiyle yakalanmıştır. Başvuran, 8 Ağustos 2007 tarihinde Sapanca Sulh Ceza Mahkemesi huzuruna çıkarak ifade vermiş; bir iş adamı olarak, S. şirketi adına arazi bulma ve satın alma hususlarında şirkete destek sağladığını beyan etmiştir. Bu faaliyetler kapsamında İ.Ö. ile görüştüğünü ve ona arazilerin satın alımıyla ilgilenmesi için vekâlet verdiğini, İ.Ö.nün de bunları yerine getirdiğini söylemiştir. Ancak, S. şirketinin banka kredisi almak amacıyla arazileri teminat göstermeyi planlaması nedeniyle ilgili arazilerin beyan edilen (tapu siciline kaydedilen) değerlerinin gerçekteki rayiç değerlerinden yüksek gösterildiğini belirtmiştir. Satışların üzerinden yıllar geçtikten sonra iki taraf arasında bir uyuşmazlık ortaya çıktığını; İ.Ö. tarafından, arazilerin tapuda gösterilen bedellerini ödemediği iddiasıyla S. şirketine karşı tazminat davası açıldığını açıklamıştır. Başvuran, ileriki bir tarihte hedef alınan kişinin İ.Ö. ile fiilen iş ortağı olduğunu fark ettiğini söylemiş, ancak hedef alınan kişiyi 2001 yılından sonra hiç görmediğini veya ziyaret etmediğini iddia etmiştir. Başvuran, A.T.yi yirmi yıldır tanıdığını kabul etmekle birlikte, ona hedef alınan kişiyi tehdit etme talimatı vermediğini, ayrıca uyuşmazlığın da silahlı saldırıdan bir buçuk ay önce çözülmüş olduğunu ileri sürmüştür.

7. Bunun ardından Sapanca Sulh Ceza Mahkemesi, hedef alınan kişinin video kaydına alınmış ifadesini izlemiş, adı geçen burda 2007 yılının Ağustos ayından birkaç ay önce başvuranın ve A.T.nin kendisini ziyaret ettiklerini söylediğini not etmiş ve başvurana neden hedef alınan kişiyi 2001 yılından beri görmediğini söylediğini sormuştur. Başvuran, kendisi ve

A.T.nin hedef alınan kişinin bürosuna gitmedikleri yönünde mahkeme önünde ısrar etmiştir. Başvuran, bu duruşmanın ardından tutuklanmıştır.

8. Sapanca Sulh Ceza Mahkemesi, 2 Kasım 2007 tarihinde başvuranın tahliyesine karar vermiştir.

9. Hedef alınan kişi, 9 Ocak 2008 tarihinde savcılığa ifade vererek, arazi satışları ve bunlarla bağlantılı hukuki sürece ilişkin husumet nedeniyle başvuranın talimatı üzerine vurulduğundan şikâyet etmiştir.

10. Sakarya Cumhuriyet Başsavcılığı, 8 Şubat 2008 tarihinde başvuran, A.T: ve H.B. hakkında, hedef alınan kişiyi öldürmeye teşebbüs suçundan düzenlediği iddianameyi Sakarya Ağır Ceza Mahkemesine sunmuştur. Savcılık, başvuranın ve A.T.nin hedef alınan kişiyi vurması için H.B.yi azmettirdiklerini iddia etmiş, dayanak olarak da - diğer hususların yanı sıra - başvuran ve A.T. arasındaki ilgili telefon kayıtlarıyla da kanıtlandığı üzere çok sayıda telefon görüşmesi gerçekleştiğini belirtmiştir.

11. Yargılamanın 11 Mart 2008 tarihinde gerçekleşen ilk duruşmasında bazı tanıklar (S.C., A.D., M.Ö., T.K., B.Ç., S.K. ve S.A.) bizzat dinlenilmiş; bunlardan ikisi, H.B.nin hedef alınan kişiye - onu vurmadan önce - neden davayı geri çekmediğini sorduğunu beyan etmişlerdir. Daha önce jandarmaya verdikleri ifadelerin ikisi de bu yönde bir beyan içermemektedir.

12. İkinci duruşma olan 12 Nisan 2008 tarihli duruşmada başvuran bizzat dinlenilmiştir. Beyanında, kendisiyle arasında herhangi bir hukuki veya maddi bir sorunun bulunmadığı hedef alınan kişiyi öldürmeleri için başka insanları azmettirmek için herhangi bir saikin bulunmadığı belirtmiştir. Başvuran, silahlı saldırı olayından önce iş seyahati kapsamında Sinop şehrine gittiğini, Sinop'a doğru giderken hedef alınan kişiye ait bir dinlenme tesisinde durduğunu ve hedef alınan kişinin kardeşi O.A. ile konuştuğunu anlatmıştır. O.A., hedef alınan kişiyle ilgili sorunu çözmede kardeşinin yardımcı olabileceğini, zira kendisinin İ.Ö. ile arkadaş olduğunu belirtmiştir. Ertesi gün gerçekleşen bir toplantıda, hedef alınan kişi başvurana, sorunu çözmek için yapabileceği herhangi bir şey olmadığını zira İ.Ö.nün kötü karakterli bir

kişi olduğunu söylemiştir. Başvuran ve A.T. daha sonra İ.Ö. ile görüşmüşler ve ayrıca meselenin çözümünde aracı rolü üstlenebilecek başka insanlarla iletişime geçmişler, ancak bu çabalarından olumlu sonuç alamamışlardır. Bununla birlikte başvuran, S. şirketinin kendisine artık bu konunun mahkemede çözülecek bir şey olduğunu söylediği andan itibaren bu meseleyle ilgilenmeyi bıraktığını belirtmiştir. Yargılamayı yürüten mahkeme, duruşma sonunda başvuranın tutuklanmasına karar vermiştir.

13. Ceza yargılamaları esnasında hedef alınan kişi ve İ.Ö., başvuranın yargılamayı yürüten mahkeme önünde bizzat dinlenilmeleri yönündeki talebine rağmen -- yargılamayı yürüten mahkemece gönderilen talimat yazıları uyarınca – yetki alanında ikamet ettikleri mahkemelere ifade vermişlerdir. Benzer şekilde yargılamayı yürüten mahkeme, dosyaya ilişkin bilgi ve belgenin yeterli düzeyde tespit edilmiş olduğu gerekçesiyle, başvuranın soruşturmanın genişletilmesi talebini; bu kapsamda (i) silahlı saldırı olayının hemen ardından hastanede hedef alınan kişinin ifadesini alan jandarma görevlisi M.A.nın dinlenilmesi ve (ii) hedef alınan kişinin video kaydına alınmış olan ifadesinin duruşmada izlenmesi taleplerini reddetmiştir.

14. Sakarya 1. Ağır Caza Mahkemesi, 2 Aralık 2008 tarihinde başvuranın hedef alınan kişiye karşı kasten adam öldürmeye teşebbüs suçunun işlenmesini azmettirdiğini sabit görerek 18 yıl hapis cezasıyla cezalandırılmasına hükmetmiştir. Anılan mahkeme, şu tespitleri yapmıştır: Başvuran, - biri de hedef alınan kişi olmak üzere - çeşitli maliklere ait bazı arazilerin satın alınması hususunda S. şirketine destek olmak amacıyla S. şirketi ve İ.Ö. arasında aracılık yapmıştır. Ancak alım-satım işlemlerinin tamamlanmasının üzerinden yıllar geçtikten sonra İ.Ö. kendisine ödenmesi gereken paranın bir kısmını alamamış olduğunu iddia etmiş ve böylece İ.Ö. ve S. şirketi arasında bir uyuşmazlık ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak İ.Ö., S. şirketine karşı - olay tarihinde hukuk mahkemeleri nezdinde derdest olan - bir tazminat davası açmıştır. Adı geçen mahkemenin kabulüne göre, başvuran S. şirketinin davayı kaybedeceğini anladığı anda kendisi ve diğer sanık A.T.,

tazminat davasını geri çekmesi için İ.Ö.yü ikna etmeye çalışmışlardır. Çabaları sonuçsuz kalmıştır ve bu sırada başvuran ve A.T., hedef alınan kişi ve İ.Ö.nün birlikte hareket ettiklerini anlamışlardır. Hedef alınan kişiyle yaptıkları toplantı istedikleri sonucu vermeyince başvuran, - iddia edildiği üzere - A.T.ye talimat vererek davayı geri çekmesi için hedef alınan kişiyi tehdit etmesini istemiş; bu tehditlerin bir etkisini göremeyince de H.B. adlı şahsı hedef alınan kişiyi öldürmeye azmettirmişlerdir. Kararın devamında mahkeme, 6 Ağustos 2007 tarihinde H.B.nin hedef alınan kişiyi silahla vurduğunu ve bu esnada “Bu mahkemeyi halledeceksin diye sana söylediler, niye halletmedin mahkemeyi?” sorusunu dile getirdiğini belirtmiştir. Ancak mahkemenin gerekçeli kararında, başvuranın hedef alınan kişiyi öldürmesi için H.B.yi ne şekilde azmettirdiği ile ilgili kritik öneme sahip tespiti bakımından herhangi bir dayanağa veya ayrıntıya yer verilmemiştir.

15. Başvuran tarafından yapılan temyiz başvurusu üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay, 15 Şubat 2010 tarihinde ilk derece mahkemesinin kararını onamıştır ve başvuran hakkındaki mahkûmiyet hükmü bu şekilde kesinleşerek bu tarih itibarıyla cezasının infazına başlanmıştır.

16. Başvuran, 18 Ağustos 2010 tarihinde Mahkemeye başvurarak, mahkûmiyetiyle sonuçlanan ceza yargılamalarına ilişkin çeşitli şikâyetler öne sürmüştür (bk. 11. paragraf).

17. Sakarya 1. Ağır Ceza Mahkemesi, 23 Eylül 2013 tarihinde verdiği kararla, başvuranın avukatı tarafından 13 Eylül 2013 tarihinde yapılan yargılamanın yenilenmesi talebini, 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun (“CMK”) 311. maddesinde yer verilen şartların oluşmadığı gerekçesiyle reddetmiştir. Sakarya 2. Ağır Ceza Mahkemesi, başvuranın bu karara karşı yaptığı itirazı 8 Kasım 2013 tarihinde reddetmiştir.

18. Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü (“CİGM”), Sakarya 2. Ağır Ceza Mahkemesinin 8 Kasım 2013 tarihli kararına karşı CMK’nın 309. maddesiyle öngörölmüş olağanüstü bir hukuk yolu olan “kanun yararına

bozma” yoluna gitmiştir. Bu kapsamda Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığından, söz konusu kararın bozulması için dosyayı Yargıtay önüne getirmesini talep etmiştir. Yargıtay 1. Ceza Dairesi, 9 Haziran 2014 tarihinde bu talebi reddetmiştir.

19. CİGM 22 Ocak 2015 tarihinde başka bir olağanüstü yola başvurmuş; CMK’nın 308. maddesi kapsamında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığından, yine aynı Daire tarafından yeniden incelenerek bozulması istemiyle, Yargıtay 1. Ceza Dairesinin anılan kararına itiraz edilmesini talep etmiştir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, CİGM tarafından yapılan talebi 30 Ocak 2015 tarihinde Yargıtaya iletmiştir.

20. Yargıtay 1. Ceza Dairesi, 25 Şubat 2015 tarihinde dosyayı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına iade ederek, öncelikle Başsavcılığın söz konusu talebin kabul edilip edilmeyeceğine dair bir değerlendirme yapması gerektiğini belirtmiştir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, 12 Mart 2015 tarihinde, Bakanlığın talebini iletme için CMK’nın 308 maddesi kapsamındaki takdir yetkisini kullanmamaya karar vermiştir.

21. CİGM, 7 Nisan 2015 tarihinde, yukarıda anılan 9 Haziran 2014 tarihli kararın bozulması için başvurulması talebini yeniden Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına göndermiştir.

22. Yargıtay 1. Ceza Dairesi, 14 Eylül 2015 tarihinde bu talebi reddetmiş ve dosyayı - yüksek mahkemenin ceza işlerindeki en üst yargılama mercii olan - Yargıtay Ceza Genel Kuruluna (“YCGK”) göndermeye karar vermiştir.

23. YCGK, 19 Şubat 2016 tarihinde, incelenmesi gereken geçerli bir itiraz bulunmadığına karar vererek dosyayı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına iade etmiştir. Bu arada Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, YCGK nezdindeki incelemenin devam ettiği esnada CMK’nın 308. maddesi kapsamında bir itiraz daha sunarak, başvuran hakkında mahkûmiyet hükmüne esas kesin ve yeterli delilin yokluğunda beraat kararı verilmesi gerektiği görüşüne istinaden, 1. Ceza Dairesinin 15 Şubat 2010 tarihli kararının bozulmasını

talep etmiştir. Yargıtay 1. Ceza Dairesi 18 Ocak 2016 tarihinde bu itirazı reddederek dosyayı YCGK'ya göndermiştir.

24. YCGK, 15 Kasım 2016 tarihinde, başvuranın A.T. veya H.B.yi hedef alınan kişiyi vurmaya azmettirdiğine yönelik makul şüpheden uzak ve kesin delil bulunmadığı gerekçesiyle beraatine karar verilmesi gerekirken mahkûm edilen başvuran hakkındaki mahkûmiyetin kaldırılmasına, dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesine, başvuranın da derhal tahliyesine karar vermiştir. Aynı gün, başvuran tahliye edilmiştir.

25. Devamında Sakarya 1. Ağır Ceza Mahkemesi önünde yeniden açılan ceza yargılaması sonucunda başvuran, 29 Eylül 2017 tarihinde, özünde YCGK tarafından ortaya konulan gerekçeler temelinde beraat etmiştir. Gerekçeli kararında yargılamayı yürüten mahkeme, başvuranın hakkındaki adam öldürmeye teşebbüs suçuna azmettirme suçuna istinaden uygulanan yakalama ve tutuklama tedbirleri ile ilgili olarak - fakat cezasının infazını kapsamayan bir şekilde- CMK'nın 141. maddesi kapsamında tazminat davası açma hakkı bulunduğunu belirtmiştir. Bu karar, temyiz edilmeksizin kesinleşmiştir.

26. Taraflarca sunulan bilgilere göre başvuran, CMK'nın 141. maddesi kapsamında bir tazminat davası açmamıştır.

27. Mevcut başvuru, 11 Mayıs 2020 tarihinde Hükümete iletilmiştir.

İLGİLİ YASAL ÇERÇEVE VE UYGULAMA

28. CMK'nın "Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat" başlığı altındaki 141 § 1 maddesinin ilgili kısmı aşağıdaki gibidir:

“Suç soruşturması veya kovuşturması sırasında;

(a) Kanunlarda belirtilen koşullar dışında yakalanan, tutuklanan veya tutukluluğunun devamına karar verilen,

...

(e) Kanuna uygun olarak yakalandıktan veya tutuklandıktan sonra haklarında kovuşturmayaya yer olmadığına veya beraatlerine karar verilen,

...

Kişiler, maddî ve manevî her türlü zararlarını, Devletten isteyebilirler.”

29. CMK’nın 142 § 1 maddesi aşağıdaki gibidir:

“Karar ve hükümlerinin kesinleştiğinin ilgisine tebliğinden itibaren üç ay ve her hâlde karar veya hükümlerin kesinleşme tarihini izleyen bir yıl içinde tazminat isteminde bulunulabilir.”

30. CMK Altıncı Kitap içerisindeki “Olağanüstü Kanun Yolları” başlıklı Üçüncü Kısım, kesinleşen bir yargı kararına karşı başvurulabilecek farklı olağanüstü hukuk yollarını sıralayan üç Bölüm’den oluşmaktadır.

31. CMK’nın “Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itiraz yetkisi” başlıklı 308. maddesi şu şekildedir:

“(1) Yargıtay ceza dairelerinden birinin kararına karşı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, re’sen veya istem üzerine, ilâmın kendisine verildiği tarihten itibaren otuz gün içinde Ceza Genel Kuruluna itiraz edebilir. Sanığın lehine itirazda süre aranmaz.

(2) İtiraz üzerine dosya, kararına itiraz edilen daireye gönderilir.

(3) Daire, mümkün olan en kısa sürede itirazı inceler ve yerinde görürse kararını düzeltir; görmezse dosyayı Yargıtay Ceza Genel Kuruluna gönderir.”

32. CMK’nın “Kanun Yararına Bozma” başlıklı 309. maddesi şu şekildedir:

“(1) Hâkim veya mahkeme tarafından verilen ve istinaf veya temyiz incelemesinden geçmeksizin kesinleşen karar veya hükümde hukuka aykırılık bulunduğunu öğrenen Adalet Bakanlığı, o karar veya hükmün Yargıtayca bozulması istemini, yasal nedenlerini belirterek Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına yazılı olarak bildirir.

(2) Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, bu nedenleri aynen yazarak karar veya hükmün bozulması istemini içeren yazısını Yargıtayın ilgili ceza dairesine verir.

KERİMOĞLU / TÜRKİYE KARARI

(3) Yargıtayın ceza dairesi ileri sürülen nedenleri yerinde görürse, karar veya hükmü kanun yararına bozar.

(4) Bozma nedenleri:

a) 223 üncü maddede tanımlanan ve davanın esasını çözmeyen bir karara ilişkin ise, kararı veren hâkim veya mahkeme, gerekli inceleme ve araştırma sonucunda yeniden karar verir.

b) Mahkûmiyete ilişkin hükmün, davanın esasını çözmeyen yönüne veya savunma hakkını kaldırma veya kısıtlama sonucunu doğuran usul işlemlerine ilişkin ise, kararı veren hâkim veya mahkemece yeniden yapılacak yargılama sonucuna göre gereken hüküm verilir. Bu hüküm, önceki hükümle belirlenmiş olan cezadan daha ağır olamaz.

c) Davanın esasını çözüp de mahkûmiyet dışındaki hükümlere ilişkin ise, aleyhte sonuç doğurmaz ve yeniden yargılamayı gerektirmez.

d) Hükümlünün cezasının kaldırılmasını gerektiriyorsa cezanın kaldırılmasına, daha hafif bir cezanın verilmesini gerektiriyorsa bu hafif cezaya Yargıtay ceza dairesi doğrudan hükmeder.

(5) Bu madde uyarınca verilen bozma kararına karşı direnilemez.”

33. CMK’nın “Hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi nedenleri” başlıklı 311 § 1 maddesi şu şekildedir:

“Kesinleşen bir hükümle sonuçlanmış bir dava, aşağıda yazılı hâllerde hükümlü lehine olarak yargılamanın yenilenmesi yoluyla tekrar görülür:

a) Duruşmada kullanılan ve hükmü etkileyen bir belgenin sahteliği anlaşırsa.

b) Yemin verilerek dinlenmiş olan bir tanık veya bilirkişinin hükmü etkileyecek biçimde hükümlü aleyhine kasıt veya ihmal ile gerçek dışı tanıklıkta bulunduğu veya oy verdiği anlaşırsa.

c) Hükme katılmış olan hâkimlerden biri, hükümlünün neden olduğu kusur dışında, aleyhine ceza kovuşturmasını veya bir ceza ile mahkûmiyetini gerektirecek biçimde görevlerini yapmada kusur etmiş ise.

d) Ceza hükmü hukuk mahkemesinin bir hükmüne dayandırılmış olup da bu hüküm kesinleşmiş diğer bir hüküm ile ortadan kaldırılmış ise.

e) Yeni olaylar veya yeni deliller ortaya konulup da bunlar yalnız başına veya önceden sunulan delillerle birlikte göz önüne alındıklarında sanığın beraatini veya daha

hafif bir cezayı içeren kanun hükmünün uygulanması ile mahkûm edilmesini gerektirecek nitelikte olursa.

f) Ceza hükmünün, İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin veya eki protokollerin ihlâli suretiyle verildiğinin ve hükmün bu aykırılığa dayandığının, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararıyla tespit edilmiş olması (...). Bu hâlde yargılamanın yenilenmesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararının kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl içinde istenebilir.”

34. CMK Altıncı Kitap Üçüncü Kısım Üçüncü Bölüm’ün (Yargılamanın Yenilenmesi) bir parçası olan “Yeniden duruşma sonucunda verilecek hüküm” başlıklı 323 § 3 maddesi şu şekildedir:

“(1) Yeniden yapılacak duruşma sonucunda mahkeme, önceki hükmü onaylar veya hükmün iptali ile dava hakkında yeniden hüküm verir.

(2) Yargılamanın yenilenmesi istemi hükümlünün lehine olarak yapılmışsa, yeniden verilecek hüküm önceki hükümle belirlenmiş olan cezadan daha ağır bir cezayı içeremez.

(3) Yargılamanın yenilenmesi sonucunda beraat veya ceza verilmesine yer olmadığı kararının verilmesi halinde, önceki mahkûmiyet kararının tamamen veya kısmen infaz edilmesi dolayısıyla kişinin uğradığı maddî ve manevî zararlar bu Kanunun 141 ilâ 144üncü maddeleri hükümlerine göre tazmin edilir.”

35. Hükümet, CMK’nın 323 § 3 maddesiyle öngörüldüğü üzere bir tazminat isteminin başvuranın mevcut davadaki şikâyetleri bakımından yeterli giderim sağlayabilecek etkili bir hukuk yolu teşkil ettiği savını desteklemek üzere, Yargıtay 12. Ceza Dairesi tarafından verilen iki karardan alıntı yapmıştır. Yargıtay, 9 Nisan 2018 tarihli ilk kararda; CMK’nın 323 § 3 maddesi uyarınca, yargılamanın yenilenmesi sonucunda beraat veya ceza verilmesine yer olmadığı kararının verilmesi hâlinde, önceki mahkûmiyet kararının tamamen veya kısmen infaz edilmesi dolayısıyla kişinin uğramış olabileceği her türlü zarar için bu CMK’nın 141 ilâ 144. maddeleri hükümlerine göre tazminat isteminde bulunmaya hak kazanacağı

belirtilmiştir. Bahsi geçen davada Yargıtay, önceki yargılamada kendisi hakkında hükmedilen ceza infaz edildikten sonra hakkındaki ceza yargılamasının yenilenmesi sonucu beraat eden bir kişi tarafından yapılan tazminat isteminin uygun bulunması gerektiğine kanaat getirmiştir. Atıf yapılan 11 Ocak 2016 ikinci karar ise, ulusal makamların bir ihmali nedeniyle hakkındaki kesin cezanın bir kısmı tekrar infaz edilen bir davacının tazminat istemine ilişkindir. Dolayısıyla söz konusu dava, herhangi bir olağanüstü hukuk yolunun uygulanmasıyla ilgili değildir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. ÖN AÇIKLAMA

36. Başvurunun Hükümete ileildiği tarihte Mahkeme, (i) başvuranın Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamındaki haklarının ihlali nedeniyle hâlâ mağdur olduğunu iddia edip edemeyeceği ve (ii) Sözleşme'nin 37 § 1 (b) maddesinin anlamı dâhilinde ihtilafa konu meselenin “çözümlemiş” sayılıp sayılamayacağı hususlarına ilişkin görüşlerini bildirmeleri için taraflara davette bulunmuştur. Bu yaklaşımın arkasında yatan temel sebep, Yargıtayın 15 Kasım 2016 tarihli kararıyla - meseleden haberdar olmasının ardından - olağanüstü bir hukuk yolu vasıtasıyla başvuran hakkındaki kesin mahkûmiyet hükmünü kaldırarak derhal tahliyesine karar vermesi ve bunun devamında 2017 yılında ilk derece mahkemesi tarafından beraatine kesin olarak karar verilmesiyle sürecin sonuçlanmış olmasıdır.

II. SÖZLEŞME'NİN 6 § 1 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

37. Başvuran, hakkında mahkûmiyet hükmü veren ulusal mahkemelerin gerekçeli bir karar sağlayamaması nedeniyle adil bir şekilde

yargılanmadığından yakınmıştır. Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ilgili kısımları şu şekildedir:

“Herkes davasının, ... cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esası konusunda karar verecek olan ... bir mahkeme tarafından ... [adil bir şekilde] görülmesini isteme hakkına sahiptir.”

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında

1. Tarafların beyanları

38. Başvuranın mağdur statüsüyle ilgili olan birinci soru yönünden Hükümet, aşağıdaki gerekçelerle başvuranın Sözleşme'nin 35. maddesi kapsamında bir mağdur olarak değerlendirilemeyeceğini savunarak, Mahkemeyi, kişi bakımından Sözleşme hükümleriyle bağdaşmazlık nedeniyle başvuruyu kabul edilemez bulmaya davet etmiştir. İlk olarak YCGK, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından harekete geçirilmiş olan CMK'nın 308. maddesi kapsamındaki olağanüstü hukuk yolunun uygulanmasını müteakip başvuran hakkındaki kesin mahkûmiyet hükmünü incelemiştir. Daha da önemlisi YCGK, yalnızca başvuranın derhal tahliyesini emretmekle kalmayıp, aynı zamanda hakkındaki kesin mahkûmiyet hükmünü bozarak dosyayı yargılamayı yürüten ilk derece mahkemesine geri göndermiştir. Üçüncü olarak, hem YCGK hem de yargılamayı yürüten mahkeme, başvuranın silahlı saldırıyı azmettirdiği yönünde her türlü şüpheden uzak kesin ve yeterli delil bulunmadığına kanaat getirmiştir ve sonuçta başvuran kesin olarak beraat etmiştir. Mevcut davada ulusal mahkemelerin kararları aynı zamanda “kanuna aykırılıkları” da kabul ederek sona erdirmiştir. Yukarıdaki hususlar ışığında Hükümet, başvuran hakkındaki mahkûmiyet hükmünün ve bunun sonuçlarının kaldırılmış olduğunu, dolayısıyla da başvuranın artık adil yargılanma hakkının ihlali nedeniyle mağdur olduğunu iddia edemeyeceği görüşünü öne sürmüştür.

39. Dahası Hükümet, Türk hukukunda, kesin hükümle mahkûm olup cezası kısmen veya tamamen infaz edilmiş olan bir kişinin, eğer hakkındaki mahkûmiyet hükmü daha sonraki bir tarihte olağanüstü bir hukuk yolunun uygulanması sonucu kaldırılırsa, başvurabileceği bir giderim yolunun mevcut olduğunu savunmuştur. Nitekim - başvuran da dâhil olmak üzere - bu durumdaki kişiler, CMK'nın 141. maddesi ve devamındaki maddeler ile birlikte ele alınacak CMK'nın 323 § 3 maddesi kapsamında, sonradan kaldırılan bir mahkûmiyet hükmüne istinaden ceza infaz kurumunda geçirilen süreye bağlı olarak uğramış olabilecekleri maddi ve manevi zararları için tazminat davası açabileceklerdir. Bu savı desteklemek üzere Hükümet, Yargıtay tarafından verilen iki karar sunmuş ve yargılamayı yürüten mahkemenin beraat kararında CMK'nın 323 § 3 maddesiyle öngörülen hukuk yolundan açıkça bahsedildiğine vurgu yapmıştır. Bu noktada, Hükümete göre, eğer başvuran tahliyesinin ve devamında gelen beraatinin kendisine yeterli giderim sağlamadığını düşünüyor olsaydı, uğradığı zarara karşılık tazminat davası açabilirdi. Bu yolu izlemeyen başvuran, mağduriyetleri karşılığında telafi elde etme imkânından yararlanmamayı seçmiştir. Bu görüşe göre, Sözleşme'nin 34. maddesinin anlamı dâhilinde başvuranın mağdur sıfatını haiz olduğu söylenemeyecektir.

40. Hükümet, Sözleşme'nin 37 § 1 (b) maddesindeki anlamıyla ihtilafa konu meselenin “çözümlemiş” olduğunun söylenip söylenemeyeceği hakkındaki ikinci soru bakımından; (i) başvuranın beraati göz önünde bulundurulduğunda, başvuranın şikâyetlerinin temelinde yatan koşullar ortadan kalkmış olduğu ve (ii) mahkûmiyetinin getirdiğini iddia ettiği olumsuz sonuçlar yönünden giderim elde etme imkânının Türk hukukunda kendisine tanındığı dikkate alındığında, meselenin çözümlenmiş olduğunu ileri sürmüştür.

41. Ayrıca Hükümet, her ne kadar sadece 13 Eylül 2021 tarihinde sunduğu “Başvuranın adil tazmin taleplerine ilişkin [Hükümetin] ek görüşleri ve yorumları” kapsamında da olsa, başvuranın mevcut iç hukuk yollarını da

tüketmemiş olduğunu, zira CMK'nın 141. maddesi uyarınca tazminat davası açmamış olduğunu belirtmiştir.

42. Başvuran, ceza işleri bakımından Türkiye'deki en yüksek yargı merciinin (YCGK) kendisinin beraat etmesi gerektiğine karar vermesine karşın, bu kararın hapis cezasının büyük bir bölümü (yaklaşık 8 yıl 7 ay) hâlihazırda infaz edildikten sonra gelmiş olduğunu ifade etmiştir. Dahası, başvuran her ne kadar Sözleşme kapsamındaki haklarının ihlaline dair iddialarını ulusal mahkemelerin ve Adalet Bakanlığının dikkatine sunmuş da olsa, Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamındaki adil yargılanma hakkına yönelik ihlallerin hiçbir ulusal makam tarafından - ne açıkça, ne zımnen ne de özü itibarıyla - kabul edilmediğini, bu durumun da kendisinin Mahkemeye yaptığı başvurunun temelini oluşturduğunu belirtmiştir. Bu nedenlerle başvuran, hakkında verilen beraat kararının mahkûmiyetinin sebep olduğu olumsuz sonuçları ortadan kaldırma konusunda etkili olduğu şeklindeki Hükümet görüşüne katılmasının mümkün olmadığını beyan etmiştir.

43. CMK'nın 323. maddesi kapsamında tazminat talebinde bulunmamış olduğuna dair argümana cevaben başvuran, söz konusu hukuk yolunun yalnızca yargılamanın yenilenmesi ile ilgili olduğunu ve bunun da CMK'nın "Yargılamanın Yenilenmesi" başlıklı bölümü içerisinde öngörülen özel ve olağanüstü bir hukuk yolu olduğunu ileri sürmüştür. Bu noktadaki farkı - yani "yargılamanın yenilenmesi" ve "Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itiraz yetkisi" arasındaki farkı - belirtmek üzere başvuran, yargılamanın yenilenmesini talep etme biçimindeki somut hukuk yolundan yararlanmak istediğinde, yargılamayı yürüten mahkemenin bu talebini reddettiğinin altını çizmiştir. Bu bağlamda başvuran, beraatinin de başka bir olağanüstü hukuk yolunun (Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından yapılan itiraz) uygulanması sayesinde gerçekleştiği dikkate alındığında, Hükümetin öne sürdüğü hukuk yolunun kendisinin bireysel durumu açısından uygulanabilir olmadığını savunmuştur. Başvurana göre, CMK'nın 141. maddesinin [Bölüm] başlığı dahi ("Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat") içinde

bulunduğu durumu destekler niteliktedir. Bir an için CMK'nın 323. maddesiyle öngörülen yolun mevcut davaya uygulanabilir olduğu varsayıldığında bile, ne Hükümetin sunduğu içtihat örnekleri ne de yukarıda anılan mevzuat hükümlerinde, ulusal mahkemelerin 323. madde kapsamında tazminata hükmedebilmesi için bir ihlal tespitine ihtiyaç duyulduğuna dair herhangi bir ibare mevcuttur. Her hâlükârda, Hükümetin alıntılacağı iki Yargıtay kararının mevcut davayla alakalı olduğu söylenemez. Mevcut davadan farklı olarak; bu kararlardan ilki söz konusu yargılamanın yenilenmesiyle ilgiliyken, ikincisi de tutukluluk konusuna ilişkindir ve CMK'nın 308. maddesiyle öngörülen hukuk yolunun izlenmesi sonucu verilen bir kararla bağlantısı yoktur. Buna karşın mevcut dava, kesin hükümle verilmiş bir cezanın infazıyla ilgilidir. Benzer şekilde, CMK'nın 323. maddesiyle öngörülen hukuk yolu, uğradığı hak ihlallerinin kabulünü sağlamayacaktır zira bahse konu madde kapsamında tanımlanan dava türlerinde “neredeyse otomatik” şekilde tazminat ödenmektedir. Yukarıdaki düşüncelerle başvuran, söz konusu hukuk yolunun başvuran bakımından nasıl makul bir başarı şansı sunduğunun Hükümet tarafından açıklanamadığını belirtmiştir.

2. Mahkemenin değerlendirmesi

(a) Başvuranın Sözleşme'nin 6. maddesinin ihlali nedeniyle hâlen “mağdur” olduğunu ileri sürüp süremeyeceği hakkında

(i) Genel ilkeler

44. Mahkeme, bir kişinin hakkında beraat kararı verilmesiyle sonuçlanan ya da düşürülen yargılamalar esnasında meydana geldiği iddia edilen bir 6. madde (adil yargılanma hakkı) ihlalinin mağduru olduğunu iddia edemeyeceğini hatırlatır (bk. *Webster/Birleşik Krallık* (k.k.), no. 32479/16, 24 Mart 2020).

45. Ancak, mağdur sıfatını kazanmak ve kaybetmek, birbirinden ayrı iki kavramdır ve farklı içtihat dizilerinin konusudur (bk. *Sakhnovskiy/Rusya* [BD], no. 21272/03, § 66, 2 Kasım 2010). Bir başvuran, iki şartın oluşması hâlinde mağdur sıfatını kaybedebilir: İlk olarak ulusal makamların ya açıkça ya da özü itibarıyla bir Sözleşme ihlali olduğunu kabul etmiş ve ikinci olarak ise bu ihlali telafi etmiş olması gerekir (bk., diğer birçok karar arasında, *Selahattin Demirtaş/Türkiye* (No. 2) [BD], no. 14305/17, § 218, 22 Aralık 2020). Bu değerlendirme kapsamında; söz konusu hakkın niteliği, ulusal makamların kararlarında öne sürdüğü gerekçeler ve olumsuz sonuçların başvuranı kararın verilmesinden sonra daha ne kadar süre boyunca etkileyeceği incelenmelidir (bk. *Freimanis ve Līdums/Letonya*, no. 73443/01 ve 74860/01, § 68, 9 Şubat 2006). Sözleşme'yle kurulan koruyucu mekanizmanın ikincil niteliği, ancak yukarıda bahsedilen iki şartın da gerçekleştiği durumlarda bir başvurunun incelenmesine engel teşkil edebilir (bk. *Arat/Türkiye*, no. 10309/03, § 46, 10 Kasım 2009).

46. Mahkeme hâlihazırda; başvuranın yaşadığı dezavantajlı durumdan artık etkilenmiyor olması ve söz konusu dezavantajın tüm sonuçlarından kurtulması kaydıyla (bk. *Güneş/Türkiye* (k.k.), no. 53916/00, 13 Mayıs 2004, bu davada başvuranın mahkûmiyetinin ertelendiği ve bu süre içerisinde başka herhangi bir suç işlemediği gerekçesiyle hakkındaki mahkûmiyet kararının kaldırıldığı göz önünde bulundurulduğunda, hakkında verilen ceza kararının infazına hiç başlanmamış olan başvuran bu sebeple Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamındaki bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından yargılanma hakkının ihlal edilmesinden dolayı mağdur olduğunu iddia edemez; bu durum aynı zamanda *Koç ve Tambaş/Türkiye* (k.k.), no. 46947/99, 24 Şubat 2005 başvurusundaki ilk başvuran için de geçerlidir; *Tapkan ve Diğerleri/Türkiye*, no. 66400/01, §§ 47-48, 20 Eylül 2007, bu başvuruda cezasının infazına hiç başlanmamış olan başvuran, mahkûm edildiği suçun suç olmaktan çıkarılması, hakkındaki kesinleşmiş mahkûmiyet kararının kaldırılması ve sabıka kaydından çıkarılması ile sonuçlandığında, mağdur statüsünü

kaybetmiş olarak kabul edilmiştir; ve *Kerman/Türkiye*, no. 35132/05, §§ 97-107, 22 Kasım 2016), başvuranın tümüyle beraat ettirilmesinin ya da başvuran aleyhindeki yargılamaların düşürülmesinin Sözleşme'nin 6. maddesinin ceza hukuku yönünden sağladığı güvencelere ilişkin olarak uygun bir telafi sağlayabileceğine karar vermiştir (bk. *Sakhnovskiy*, yukarıda anılan, § 70, ayrıca bu kapsamda anılan diğer kararlar).

47. Bu nedenle, başvuran hakkındaki cezanın tamamının ya da bir kısmının infaz edildiği (bk. *Tapkan ve Diğerleri/Türkiye*, no. 66400/01, § 49, 20 Eylül 2007, ve *Halil Kaya/Türkiye*, no. 22922/03, § 16, 22 Eylül 2009) ve iddia edilen ihlale ilişkin herhangi bir tazminatın sunulmadığı veya mevcut olmadığı durumlarda mağdur statüsü devam edebilir (bk. *Menesheva/Rusya* (k.k.), no. 59261/00, § 3, 15 Ocak 2004; *Zementova/Rusya*, no. 942/02, § 63, 27 Eylül 2007; *Birdal/Türkiye*, no. 53047/99, § 24, 2 Ekim 2007; ve *Arat*, yukarıda anılan, § 47).

(i) *İlkelerin somut davaya uygulanması*

48. Mahkeme, Sakarya 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 2 Aralık 2008 tarihinde başvuranı adam öldürme suçuna azmettirdiği gerekçesiyle suçlu bulunduğunu ve on sekiz yıl hapis cezası verdiğini ve bu kararın da Yargıtay tarafından onanmasıyla 15 Şubat 2010 tarihinde kesinleştiğini not eder. Sonuç olarak, Adalet Bakanlığı tarafından CMK'nın 308. maddesinde düzenlenen olağanüstü kanun yolunun kullanılmasına ilişkin yapılan son girişimin başarılı olmasının ardından konunun iletildiği YCGK mahkûmiyet kararını 15 Kasım 2016 tarihinde bozmadan önce, başvuran hakkında verilen ceza kararının yaklaşık sekiz yıl yedi aylık kısmı infaz edilmişti. YCGK bu karara varırken başvuran hakkındaki mahkûmiyet kararında dayanılan delillerin yetersiz olduğunu ve başvuranın suçlu olduğuna dair kesin bir delil olmadığını belirterek başvuranın beraatine karar verilmiş olması gerektiğini göz önünde bulundurmuştur. YCGK ayrıca başvuranın derhâl tahliye edilmesine ve hakkındaki ceza kararının infazının durdurulmasına karar

vermiştir. Başvuran aleyhindeki dava yargılamayı yürüten mahkemeye geri gönderilmiş ve yargılamayı yürüten mahkeme 29 Eylül 2017 tarihinde YCGK tarafından ortaya konulan aynı sebeplere dayanarak başvuranın beraatine hükmetmiştir. Söz konusu karar temyiz edilmeden kesinleşmiştir.

49. Yukarıda belirtilenlerin ışığında Mahkeme öncelikle; ulusal makamların başvuran tarafından ortaya konulan Sözleşme'nin ihlal edildiği iddiasını kabul edip etmediklerini, ikinci olarak ise söz konusu ihlalleri telafi edip etmediklerini tespit edecektir.

(α) Ulusal mahkemelerin Sözleşme'nin 6. maddesinin ihlal edildiği iddiasını kabul edip etmediği

50. Mahkeme, başvuranın Mahkeme önündeki şikâyetlerinin temelini oluşturan ihlal iddiaları da dâhil olmak üzere ne YCGK'nın ne de Sakarya Birinci Ağır Ceza Mahkemesinin usul ihlâlini kabul ettiğini gözlemlemektedir. Yargıtayın, Sakarya Ağır Ceza Mahkemesi tarafından verilen başvuran hakkındaki mahkûmiyet kararını bozmasının sebebi aslında tam anlamıyla bir usul ihlali değil; başvuran aleyhinde yeterli ve kesin bir delil olmamasıdır. Bu nedenle Mahkeme; YCGK'nın başvuran hakkındaki mahkûmiyet kararını bozma kararının ve sonrasında başvuranın beraat ettirilmesinin, başvuranın ilk baştaki mahkûmiyetinin Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi kapsamındaki gerekçeli karar hakkını ihlal ettiğinin kabul edilmesi ile aynı şey olduğu sonucuna varamaz (benzer yönleri bakımından karşılaştırınız *Constantinescu/Romanya*, no. 28871/95, § 42, AİHM 2000-VIII; *Pisano/İtalya* (kayıttan düşme) [BD], no. 36732/97, § 37, 24 Ekim 2002; ve *Kaymaz/Türkiye*, no. 6247/03, § 18, 26 Haziran 2007).

(β) Başvurana Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamındaki haklarının ihlal edildiği iddiasına ilişkin olarak yeterli giderim sağlanıp sağlanmadığı hakkında

51. Mahkeme, mahkûmiyet kararı neticesinde başvuran hakkında verilen cezanın yaklaşık sekiz yıl yedi aylık kısmının ceza infaz kurumunda infaz

edildiğini göz önünde bulundurarak; başvuranın serbest bırakılmasının ve tamamen beraat ettirilmesinin tek başına adil yargılanma hakkının ihlaline ilişkin yeterli bir giderim sağladığının kabul edilemeyeceği kanaatindedir (benzer yönleri bakımından karşılaştırınız *Leblon/Belçika* (kayıttan düşme), no. 34046/96, 1 Haziran 1999). Bu durumda mevcut davanın koşulları dikkate alındığında “giderim” kavramı, bir tür somut tazminat gerektirir (bk. *Webster*, yukarıda anılan, § 30, ve *Chervonenko/Rusya*, no. 54882/00, § 37, 29 Ocak 2009). Mahkeme bu nedenle, Türk hukukunun yukarıda bahsedilen yargılamanın başvuran üzerindeki kötü etkilerine ilişkin olarak başvuranın tazminat talebinde bulunabileceği bir kanun yolu sağlayıp sağlamadığını tespit etmelidir.

52. Hükümet bu bağlamda, olağanüstü kanun yolunun uygulanmasının akabinde bir kişinin beraat etmesi durumunda, kesinleşmiş bir karardan doğan cezanın tümüyle ya da bir kısmının infaz edilmiş olması sonucunda ilgili kişinin CMK’nın 323 § 3 maddesi (aynı Kanun’un 141. maddesi ve devamındaki maddeler ile birlikte ele alındığında) uyarınca tazminat talebinde bulunma hakkına sahip olduğunu ileri sürmüştür. Hükümet bu iddiayı desteklemek adına, Yargıtay 12. Ceza Dairesi tarafından verilen iki kararı Mahkemeye sunmuş ve yerel mahkemenin başvuranın beraatine karar vermesinin aynı zamanda CMK’nın 323 § 3 maddesinde düzenlenen kanun yoluna açık bir atıf olduğunu ileri sürmüştür.

53. Mahkeme, Hükümetin iddialarının aksine, yargılamayı yürüten mahkeme tarafından verilen beraat kararının (29 Eylül 2017 tarihli) mevcut davada yukarıda belirtilen kanun yoluna - açık bir atıf yapması bir yana - söz konusu kanun yoluna herhangi bir atıf içermediğini not eder.

54. Ek olarak CMK’da yer alan “Olağanüstü Kanun Yolları” başlıklı ilgili Kısım’da, üç farklı Bölüm altında bu yönde üç kanun yolu öngörülmüş ancak bu kanun yollarının her biri farklı kural ve düzenlemelere tabi tutulmuştur. CMK’nın 323 § 3 maddesi kapsamındaki tazminat talebi, ilgili Kanun’un bu isimdeki olağanüstü kanun yollarına ilişkin ilgili hükümleri içeren

“Yargılamanın Yenilenmesi” başlıklı Üçüncü Bölüm’ünde düzenlenmiştir. Buna karşın, başvuran hakkındaki mahkûmiyet kararının bozulmasına, başvuranın serbest bırakılmasına ve sonrasında beraat etmesine yol açan olağanüstü kanun yolu - Cumhuriyet Başsavcısı tarafından yapılan bir itiraz olarak - farklı bir yoldur. Söz konusu usul, CMK’nın yukarıda belirtilen Üçüncü Kısım Birinci Bölüm’ünde yer alan 308. maddesinde düzenlenmiştir. Kısacası, söz konusu olan iki olağanüstü kanun yolu iki farklı dava teşkil etmekte ve CMK’nın 323 § 3 maddesinin lafzı - diğerlerinin yanı sıra, “yargılamanın yenilenmesi” sonrasında gerçekleşen beraat kararlarına ilişkin olarak düzenlenen - hüküm kapsamındaki tazminat talebinin aynı zamanda Cumhuriyet Başsavcısı tarafından yapılan itiraz sonucunda verilen beraat kararlarını da kapsadığına işaret etmemektedir. Bu iki kanun yolu arasındaki fark, Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yapılan itirazın sonucuyla hiçbir ilgisi olmayan, başvuranın yargılamaların yenilenmesi talebinin reddedilmesiyle de teyit edilir.

55. Bu sebeple Mahkeme, Yargıtay içtihadının, CMK’nın 323 § 3 maddesi kapsamındaki tazminat talebinin başvuranın şikâyetlerine - diğer bir deyişle Cumhuriyet Başsavcısı tarafından yapılan itiraz sonrasında başvuran hakkında verilen beraat kararını kapsayacak şekilde - ilişkin olarak bir giderim sağlamaya haiz ulaşılabilir ve etkin bir kanun yolu olduğunu gösterir nitelikte olup olmadığını tespit etmelidir (benzer yönleri bakımından karşılaştırınız *Atilla Taş/Türkiye*, no. 72/17, § 87, 19 Ocak 2021). Hükümet, durumun bu şekilde olduğunu ileri sürmesine ve iddialarını da Yargıtay 12. Ceza Dairesinin iki kararına atıf yaparak desteklemiş olmasına rağmen Mahkeme; söz konusu kararların ilkinin kendisine verilen cezanın tamamen infaz edilmesinden sonra yargılamanın yenilenmesi sonucu beraat eden bir kişi tarafından açılan tazminat talebi ile ilgili olduğunu not eder. Bu sebeple ilgili karar - CMK’nın 308. maddesi uyarınca Cumhuriyet Başsavcısı tarafından yapılan itiraz sonucunda verilen - daha önceki mahkûmiyet kararını bozmak için YCGK tarafından kabul edilen bir karar sonucunda

hakkında beraat kararı verilmiş bir kişi (başvuran gibi) ile ilgili değildir. Hükümet tarafından atıf yapılan ikinci dava ise ne yeniden açılmış bir ceza davası ile ilgilidir ne de bir başka olağanüstü kanun yolu vasıtasıyla bozulan kesinleşmiş bir ulusal mahkeme kararıyla ilgilidir; bu sebeple bu karar da mevcut dava için emsal olarak kabul edilemez.

56. Yukarıda belirtilenlerin ışığında Mahkeme, Hükümetin CMK'nın 323 § 3 maddesinde düzenlenen tazminat talebinin başvuranın şikâyetlerine ilişkin giderim sağlayabileceği ve makul bir başarı şansı sunduğunu kanıtlamadığı sonucuna varmıştır.

57. Dolayısıyla başvuran hâlen Sözleşme'nin 6. maddesinin ihlal edilmesinin sonucunda "mağdur" olduğunu iddia edebilir ve Hükümetin bu noktaya odaklanan ilk itirazları reddedilmelidir (bk. *Arat*, yukarıda anılan, § 47, bu davada (i) başvurana verilen cezanın bir kısmının hâlihazırda infaz edilmiş olması ve daha da önemlisi (ii) Hükümetin, başvurana verilen hapis cezasına ilişkin olarak tazminat yolu arayabileceği herhangi bir kanun yolu gösterememesi nedeniyle başvuran hakkındaki mahkûmiyet hükmünün iptal edilmesi başvuranın mağdur statüsünden çıkarılması için yeterli olmamıştır).

(b) İlgili konunun Sözleşme'nin 37 § 1 (b) maddesi kapsamında çözüme kavuşturulup kavuşturulmadığı hakkında

58. Konunun, Sözleşme'nin 37 § 1 (b) maddesi kapsamında çözüldüğü ve başvuranın başvurusunu takip etmesi adına herhangi tarafsız bir dayanağının artık olmadığına karar verebilmek için Mahkeme öncelikle; başvuran tarafından doğrudan şikâyet edilen koşulların hâlâ mevcut olup olmadığını, ikinci olarak ise bu koşullar sebebiyle Sözleşme'nin muhtemel ihlalinin etkilerinin giderilip giderilmediğini incelemelidir (bk. *Pisano*, yukarıda anılan, § 42).

59. Mahkeme, yerel mahkemelerin (başvuranın serbest bırakılması ve hakkında beraat kararı vermesi ile sonuçlanan) başvuran hakkındaki mahkûmiyet kararını bozmalarının tek başına adil yargılanma hakkının

ihlaline ilişkin yeterli bir giderim sağlamadığına hâlihazırda kanaat getirmiştir. Bunun nedeni, başvuran hakkındaki asıl mahkûmiyet kararı kapsamında maruz kaldığı ciddi zararın (uzun süreli hapis cezası), mevcut davanın kendine has koşulları göz önüne alındığında, tazminat gerektirmesi ve Türk hukukunun başvurana bu yönde etkili, yeterli ve erişilebilir bir kanun yolu sağlamamasıdır. Kısacası başvuran, şikâyet konusu olan meselenin çözümünü doğrudan elde edememiştir.

60. Yukarıdaki değerlendirmeler ışığında Mahkeme, ilgili konunun Sözleşme'nin 37 § 1 (b) maddesi kapsamında çözülmediğine kanaat getirmiştir (benzer yönleri bakımından karşılaştırınız *Pisano*, yukarıda anılan, § 47).

(a) İç hukuk yollarının tüketilmemesi hakkında

61. Mahkeme, İç Tüzük'ün 55. maddesi gereğince davalı Sözleşmeci tarafın kabul edilemezlik itirazlarını ileri sürmek istemesi durumunda, itirazların niteliğinin ve koşullarının izin verdiği ölçüde, Mahkeme İç Tüzüğü'nün 51 ve 54. maddelerinde öngörüldüğü üzere başvurunun kabul edilebilirliği hakkında sözlü veya yazılı görüşlerinde bu itirazlarını ileri sürmesi gerektiğini hatırlatır (bk. *Navalnyy/Rusya* [BD], no. 29580/12 ve diğer 4 başvuru, § 60, 15 Kasım 2018, ve bu kararda atıf yapılan diğer davalar). Özellikle kabul edilebilirlik itirazına neden olan sebebin daha sonraki bir aşamada öğrenilmesi gibi - sadece istisnai koşullar bir Hükümeti, Dairenin kabul edilebilirlik hakkında karar vermesinden önce söz konusu görüşlerinde itirazını dile getirme yükümlülüğünden muaf tutabilir (bk. *Mooren/Almanya* [BD], no. 11364/03, § 57, 9 Temmuz 2009 ve bu kararda atıf yapılan diğer davalar).

62. Mevcut davada; Hükümetin (başvuranın CMK hükümleri uyarınca tazminat talebinde bulunmamış olmasına dayanan) iç hukuk yollarının tüketilmediğine dair itirazları ilk kez, 13 Eylül 2021 tarihli “Başvuranın adil tazmin taleplerine ilişkin [Hükümetin] ek görüşleri ve yorumları” içerisinde

dile getirilmiştir. Bu iddianın temelini oluşturan yasal dayanaklar, Hükümetin davanın kabul edilebilirliği ve esasına ilişkin görüşlerinde usulüne uygun olarak ortaya koyduğu başvuranın iddia edilen mağdur statüsünü kaybettiğine ilişkin görüşlerini neredeyse aynı şekilde yansıtmış olmasına rağmen durum bu şekildedir. Hâl böyleyken ve Mahkeme, iç hukuk yollarının tüketilmediği iddiasının gecikmeli olarak sunulmasını haklı çıkarabilecek başka hiçbir istisnai durum görmediğinden, Hükümetin yargılamanın bu aşamasında ilgili gerekçeleri ileri sürmesine izin verilemeyeceği sonucuna varmıştır.

63. Mahkeme, Hükümetin tazminat talebinde bulunulmamasına ilişkin ilk itirazlarının reddedilmesi gerektiği kanaatindedir.

(b) Sonuç

64. Mahkeme, bu şikâyetin açıkça dayanaktan yoksun ya da Sözleşme'nin 35. maddesinde sıralanan gerekçeler kapsamında kabul edilemez olmadığı sonucuna varmıştır. Dolayısıyla, bu şikâyetin kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekmektedir.

B. Esas Hakkında

65. Başvuran, özellikle ulusal mahkemeler tarafından daha sonrasında hakkında kesinleşmiş beraat kararı verilmiş olması göz önünde bulundurulduğunda mahkûmiyetine sebep olan ceza yargılamalarının Hükümet tarafından hâlâ adil olduğunun iddia edilmesinin şaşırtıcı olduğunu ekleyerek beyanlarını yinelemiştir. Başvurana göre, - ceza işlerindeki en üst yargılama mercii olan - YCGK'nın söz konusu yargılamaların adil olması durumunda başvuran hakkında beraat kararı verilmiş olacağı (Hükümet tarafından da iddia edildiği gibi) sonucuna varma sebebini açıklamak imkânsızdır. Başvuran göre ayrıca, bu açık çelişki Mahkemenin mahkûmiyet kararına ilişkin olarak Sözleşme'nin 6. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varması için bir başka sebeptir.

66. Hükümet, yargılamayı yürüten mahkemenin 2 Aralık 2008 tarihli (başvuranın mahkûm edilmesine hükmedilen karar) kararında ilgili tüm konulara ilişkin değerlendirmelerin yapıldığını belirtmiştir. Hükümet ilgili kararın sonradan bozulduğunu kabul etmekle birlikte, başvuran hakkında verilen nihai nitelikteki beraat kararının, başvuranın mağdur olmadan önceki mevcut duruma “getirildiği”: diğer bir deyişle önceki durumun yeniden tesis edildiği (*status quo ante*) anlamına geldiğini iddia etmiştir.

67. Mahkeme, adaletin doğru şekilde tecelli ettirilmesi ile bağıntılı ilkeyi yansıtan yerleşik içtihadı uyarınca mahkeme kararlarında esas alınan gerekçelerin yeterli düzeyde belirtilmesi gerektiğini yineler. Gerekçelendirme yükümlülüğünün ne derece uygulanması gerektiği, kararın niteliğine göre değişebilmektedir ve davanın kendine özgü koşulları kapsamında belirlenmelidir (bk. *García Ruiz/İspanya* [BD], no. 30544/96, § 26, AİHM 1999-I). Şikâyetçi tarafından ileri sürülen her argümana ayrıntılı bir yanıt verilmesini gerektirmeyen bu yükümlülük, yargılamalara taraf olanların yargılamaların sonucu için belirleyici olan argümanlara yönelik olarak belirli ve açık bir cevap almayı bekleyebileceklerini varsaymaktadır (bk. diğer kararların yanı sıra, *Ruiz Torija/İspanya*, 9 Aralık 1994, §§ 29-30, Seri A no. 303-A; *Higgins ve Diğerleri/Fransa*, 19 Şubat 1998, §§ 42-43, *Kararlar ve Hükümler Derlemesi* 1998-I). Ek olarak; Sözleşme ile korunan haklara yönelik müdahaleye ilişkin davalarda Mahkeme, ulusal mahkemelerin kararlarında sundukları gerekçelerin otomatik ya da basmakalıp olup olmadıklarını ortaya koymaya çalışır (bk. *Moreira Ferreira/Portekiz (no. 2)* [BD], no. 19867/12, § 84, 11 Temmuz 2017, bu kapsamda anılan diğer kararlar). Mahkeme ayrıca, yetersiz bir şekilde gerekçelendirilmiş kararların (i) savcılığın davayı her türlü makul şüphenin ötesinde kanıtlaması gerektiği yönündeki temel ceza adalet gereksinimini karşılamada yetersiz kalabileceğinden ve (ii) bu tür kararların ceza hukukunun temel ilkelerinden olan şüpheden sanığın faydalanması ilkesi (*in dubio pro reo*) ile uyumlu olmayabileceğinden Sözleşme’nin 6 § 2 maddesi

kapsamındaki masumiyet karinesi hakkı ile ilgili bir sorun gündeme getirebileceğini tekrar eder (bk. *Ajdarić/Hırvatistan*, no. 20883/09, § 51, 13 Aralık 2011).

68. Mevcut davada, başvuranın hedef alınan kişiyi vurması için birini azmettirdiği yönündeki tüm makul şüphelerin ötesinde suça ilişkin kesin ve yeterli delillerin olmaması nedeniyle başvuran hakkındaki mahkûmiyet kararı bozulmuştur. Mahkeme ek olarak (ve daha da önemlisi başvuranın Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi kapsamındaki gerekçeli karar hakkına riayet edilip edilmediğine ilişkin değerlendirmesi açısından), YCGK'nın Sakarya Ağır Ceza Mahkemesinin 2 Aralık 2008 tarihli (kasten adam öldürmeye teşebbüs suçundan başvuranın suçlu bulunduğu) kararında başvuranın hedef alınan kişiyi öldürmesi için H.B.yi ne şekilde azmettirdiği ile ilgili büyük öneme sahip tespiti bakımından herhangi bir dayanağa ya da ayrıntıya yer verilmediği sonucuna vardığını not eder (bk. yukarıdaki 14. paragraf). Bu konu, olgusal ve yasal olarak, ceza alanında başvurana yöneltilen suçlamaların temeliyle ilgiliydi ve Mahkemeye göre, başvuranın mahkûmiyetine karar verilirken Sakarya Ağır Ceza Mahkemesi tarafından cevapsız bırakılmıştı.

69. Mahkeme bu sebeple, Yargıtayın 15 Şubat 2010 tarihli kararıyla sona eren ceza yargılamalarında başvuran hakkında verilen mahkûmiyet kararına ilişkin sebeplerin belirtilmemesinden dolayı ulusal mahkemelerin gerekçeli karar verme görevlerine uygun davranmamış olmaları göz önünde bulundurulduğunda Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

70. Mahkeme yukarıdaki bulgunun ışığında, Hükümete iletilen Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamındaki diğer şikâyetler nedeniyle başvuranın mahkûm edilmesi ile sonuçlanan önceki ceza yargılamalarının adilliğine halel gelip gelmediği hakkında bir inceleme yapmaya gerek duymamaktadır (bk. 1. paragraftaki (ii), (iii) ve (iv)).

III. SÖZLEŞME’NİN DİĞER MADDELERİ KAPSAMINDAKİ İHLAL İDDİALARI HAKKINDA

71. Başvuran davanın kabul edilebilirliği ve esası hakkındaki 12 Ağustos 2021 tarihli görüşlerinde son olarak kendisine verilen on sekiz yıllık cezanın yaklaşık sekiz yıl yedi aylık kısmında ceza infaz kurumunda tutulmasının Sözleşme’nin 3. maddesinin yanı sıra Sözleşme’nin 6 § 2 maddesi ile korunan masumiyet karinesini de ihlal ettiğinden şikâyetçi olmuştur Ancak Mahkeme bu şikâyetleri (başvuru Hükümete iletildiğinde) hâlihazırda incelemiş ve Mahkeme İç Tüzüğü’nün 54 § 3 maddesi uyarınca kabul edilemez bulmuştur.

IV. SÖZLEŞME’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

72. Sözleşme’nin 41. maddesi aşağıdaki gibidir:

“Eğer Mahkeme bu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf’ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırıabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

A. Maddi tazminat hakkında

73. Başvuran, mahkûm edilmeden önce sakin bir hayat süren bir iş adamı olduğunu ancak kendisine verilen hapis cezasının kazancının büyük bir kısmını kaybetmesine neden olduğunu ve geçimini sağlama ve ailesine bakma ihtimalinden yoksun bıraktığını belirterek 387.000 avro maddi tazminat talebinde bulunmuştur.

74. Başvuran ayrıca mevcut davaya ilişkin olarak (çok eski bir dava olması sebebiyle) elinde uğradığı zararın kesin olarak hesaplanmasını sağlayacak herhangi bir unsurun bulunmadığını belirtmiştir. Başvuran ulusal mahkemelerin tazminat miktarını hesaplarken aylık asgari ücreti baz aldıklarını ileri sürmüş ve Mahkemeden, tazminat miktarının hesaplanmasında asgari ücretin baz alınmasının hiçbir yasal dayanağının

olmaması ve kendi aylık gelirin asgari ücretten çok daha fazla olması sebebiyle adil tazmin yoluyla kendisine verilecek tazminatın hesaplanmasında daha yüksek bir miktarın esas alınmasını istemiştir. Başvuran, hapis cezasının gün sayısı ile 20 Türk lirası (TL) ile 100 TL arasında bir rakamın çarpılmasıyla adli para cezasının miktarının belirlendiği Ceza Kanunu'nun 52. maddesine atıf yaparak Mahkemeden kendisine verilecek tazminatın belirlenmesi için günlük miktar olarak 100 TL'nin esas alınmasını ve 3.218 gün (başvuranın ceza infaz kurumunda kaldığı gün sayısı) ile çarpılmasını - ki bu da 321.800TL'ye tekabül eder (yaklaşık 32.000 avro) - talep etmiştir. Ancak başvurana göre, enflasyonun ve başvuranın yakalandığı günden bugüne kadar geçen zamanın doğru bir şekilde hesaba katılması için Türkiye Merkez Bankasının gecikme faizi bu miktara eklenmeliydi ve bu da tazminat miktarını 1.293,139,50 TL (yaklaşık 129.000 avro) olarak artıracaktı. Başvuran bununla birlikte söz konusu miktarın hâlen maruz kaldığı gerçek zararı yansıtmakta yeterli olmadığı gerekçesiyle, adil tazmin yoluyla verilecek miktarın 387.000 avro olması gerektiğini belirtmiştir.

75. Hükümet, başvuran tarafından talep edilen miktarın temelsiz ve aşırı olduğunu ileri sürerek söz konusu miktara itiraz etmiştir. Aslında başvuran da iddialarını destekleyecek şekilde herhangi bir belgeye dayalı kanıt sunmadığını kabul etmiştir. Hükümete göre, başvuran sadece maruz kaldığı zararın varlığını değil aynı zamanda miktarını da kanıtlamamıştır. Hükümet her hâlükârda, iddia edilen ihlal ile başvuranın maruz kaldığını iddia ettiği maddi zarar arasında herhangi bir illiyet bağının bulunmadığını belirtmiştir.

76. Daha sonrasında delil yetersizliği sebebiyle nihai olarak bozulan mahkûmiyet kararı ile başvurana verilen cezanın infaz edilmesinden dolayı başvuranın hürriyetinden mahrum bırakıldığı hususunda taraflar arasında bir anlaşmazlık yoktur (bk. yukarıda 24-25. paragraflar). Mevcut davada Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ihlal edildiği sonucu, ilgili hüküm

doğrultusunda ulusal mahkemelerin gerekçeli bir karar vermemiş olmaları üzerine yoğunlaşmıştır. Davanın kendine has koşullarında (gerekçelendirmenin yapılmamış olması aynı zamanda yeterli delile dayanmayan bir mahkûmiyet kararına yol açmıştır), mevcut dava kapsamında ihlal kararı verilmesi ve daha sonradan bozulmuş olan mahkûmiyet kararının sonucunda hürriyetinden mahrum bırakma konularının arasında yeterli bir illiyet bağının bulunduğu sonucuna varılabilir. Mahkeme bu bağlamda, Türk hukukunda tazminat yolunun bulunmaması (bk. yukarıda 51-57. paragraflar) ve hakkındaki mahkûmiyet kararı nedeniyle başvuranın ceza infaz kurumunda geçirdiği azımsanamayacak süre sebebiyle adil tazmine karar verilmesinin haklı olduğu sonucuna varmıştır (benzer yönleri bakımından karşılaştırınız *Piersack/Belçika* (50. madde), 26 Ekim 1984, § 11, Seri A no. 85). Mahkeme aslında hâlihazırda mevcut davaya ilişkin koşulların başvurana tazminat ödenmesine karar verilmesini gerektirdiğine hükmetmiştir (bk. yukarıda 51. paragraf; ayrıca bk. *Hammerton/Birleşik Krallık*, no. 6287/10, § 158, 17 Mart 2016) ancak, ulusal hukuk sistemi tam bir telafi sağlamaya haiz bir kanun yolu sunmamaktadır. Yukarıda belirtilenlerin ışığında, özellikle (i) iç hukukta tazminat alma amacına uygun hukuk yollarının bulunmaması ve (ii) daha sonradan bozulmuş olan mahkûmiyet kararına dayanılarak başvuranın ceza infaz kurumunda geçirdiği ciddi süre ve hesaplamalarda başvuranın cezasının infaz edildiği süre boyunca temel olarak aylık asgari ücret miktarına dayanılması göz önüne alındığında, Mahkeme bu miktara yansıtılabilecek her türlü vergi hariç başvurana 26.500 avro maddi tazminat ödenmesine karar vermiştir.

B. Manevi tazminat hakkında

77. Başvuran ek olarak 50.000 avro manevi tazminat talep etmiştir.

78. Hükümet bu miktarın aşırı, temelsiz ve Mahkemenin içtihadına aykırı olduğunu ileri sürerek söz konusu miktara itiraz etmiştir.

79. Mahkeme, Sözleşme'nin 6. maddesinin gerekliliklerinin ihlal edilmesine yol açan yargılamaların sonrasında bir kişi hakkında mahkûmiyet kararı verilmesi durumunda, ilgili kişinin bir an önce 6. madde hükmünün gerekliliklerine riayet edilen duruma geri getirilmesi gerektiğini tekrar eder (bk. *Huseyn ve Diğerleri/Azerbaycan*, no. 35485/05 ve diğer 3 başvuru, § 262, 26 Temmuz 2011).

80. Mahkeme bununla beraber, başvuran hakkındaki mahkûmiyet kararının hâlihazırda olağanüstü kanun yoluna (yargı denetimi) tabi tutulduğunu ve burada bozulduğunu, bunun sonucunda serbest bırakılıp hakkında nihai nitelikte beraat kararı verildiğini yineler. Bu sebeple mevcut davada; ceza yargılamalarının yenilenmiş olmasının eski hâline geri getirme (*restitutio in integrum*) yükümlülüğünü sağlamak adına uygun bir araç olduğu kabul edilemez. Ek olarak, başvuranın Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamındaki haklarının ihlal edilmesiyle arasında yeterli bir illiyet bağı bulunan mahkûmiyet kararının bir sonucu olarak verilen cezanın ciddi bir kısmı ceza infaz kurumunda infaz edilmiştir (bk. 76. paragraf). Mahkeme, başvuranın sadece ihlal kararının verilmesi ya da serbest bırakılması ve hakkında beraat kararının verilmesi ile tazmin edilemeyecek bu ihlalden kaynaklı olarak büyük bir sıkıntı yaşamış olması gerektiği kanaatindedir (bk. *Barberà, Messegué ve Jabardo/İspanya* (50. madde), 13 Haziran 1994, § 16 son cümle, Seri A no. 285-C). Bu sebeple başvuran, manevi zararının telafi edilmesi hakkına sahiptir. Dolayısıyla Mahkeme; somut dava kapsamında tespit edilen ihlalin niteliğini göz önünde bulundurarak ve hakkaniyet temelinde karar vererek, yansıtılabilecek her türlü vergi hariç olmak üzere başvurana manevi tazminat olarak 12.500 avro ödenmesine karar vermiştir.

C. Masraf ve giderler hakkında

81. Başvuran ayrıca, ulusal mahkemeler ve Mahkeme önündeki masraf ve giderler için 37.500 avro talep etmiştir. Başvuran bu tutarın, avukatının ceza

infaz kurumuna yaptığı iki ziyaret (1.000 avro), bazı belgeleri teslim etmek ve sözlü argümanları sunmak için avukatın Mahkemeye yaptığı ziyaret, (i) başvuranın olağanüstü kanun yollarından yararlanması (yirmi saat), (ii) Hükümet görüşlerinin incelenmesi, içtihat araştırması ve görüşlerin hazırlanması (seksen saat) ve (iii) Mahkeme ile yapılan yazışmalar (beş saat) kapsamında avukatı tarafından saati 200 avro olan 105 saatlik hukuki çalışmadan doğan meblağlardan oluştuğunu belirtmiştir.

82. Başvuran iddialarını desteklemek adına kız kardeşi (başvuran ceza infaz kurumundayken kendisine vekâlet eden) ile avukatı arasında imzalanan ve Mahkemeye yapılacak başvurunun hazırlanması ve başvuranın Mahkeme önünde temsil edilmesi karşılığında avukata 25.000 TL (ilgili zamanda geçerli olan döviz kuru üzerinden yaklaşık 12.755 avro) ödeneceğini gösteren 3 Ağustos 2010 tarihli ücret anlaşmasını Mahkemeye sunmuştur.

83. Hükümet talep edilen miktarın dayanaksız ve aşırı olduğunu, ayrıca başvuranın talebini desteklemek adına geçerli herhangi bir belge sunmadığını belirtmiştir.

84. Mahkemenin içtihadına göre bir başvuran, ancak masraf ve giderlerin fiilen ve zorunlu olarak yapıldığını ve miktar olarak makul olduğunu belgelendirebildiği takdirde bunların kendisine geri ödenmesi hakkına sahiptir (*bk. Centro Europa 7 S.r.l. ve Di Stefano/İtalya* [BD], no. 38433/09, § 223, AİHM 2012). Mahkeme mevcut davada, elinde bulunan belgeleri ve yukarıda belirtilen kriterleri dikkate alarak, tüm başlıklar altında gerçekleşen masraflar için başvurana toplamda, yansıtılabilecek her türlü vergi hariç olmak üzere 12.755 avro ödenmesinin uygun olduğu kanaatindedir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OY BİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun *kabul edilebilir olduğuna*;
2. Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin *ihlal edildiğine*;

3. Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamındaki diğer şikâyetlere ilişkin inceleme yapılmasına *gerek bulunmadığına*;
4.
 - (a) Davalı Devlet tarafından başvurana, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesi uyarınca kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içerisinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden davalı Devletin para birimine çevrilmek üzere, aşağıdaki miktarların *ödenmesine*;
 - (i) Yansıtılabilecek tüm vergiler hariç, maddi tazminat olarak 26.500 avro (yirmi altı bin beş yüz avro);
 - (ii) Yansıtılabilecek tüm vergiler hariç, manevi tazminat olarak 12.500 avro (on iki bin beş yüz avro);
 - (iii) Yansıtılabilecek tüm vergiler hariç, masraf ve giderler için 12.755 avro (on iki bin yedi yüz elli beş avro);
 - (b) Yukarıda bahsi geçen üç aylık sürenin bittiği tarihten itibaren ödeme gününe kadar geçen sürede, yukarıda bahsedilen miktara, Avrupa Merkez Bankasının marjinal faiz oranına üç puan eklenmek suretiyle elde edilecek oran üzerinden basit faiz *uygulanmasına*;
5. Başvuranın adil tazmin talebinin geri kalan kısmının reddedilmesine *karar vermiştir*.

İşbu karar İngilizce olarak tanzim edilmiş olup, Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3. maddesi uyarınca 6 Aralık 2022 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı
Yazı İşleri Müdürü

Arnfinn Bårdsen
Başkan